

21.12.2022

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

GÜNLÜK BASIN ÖZETLERİ

**21 Aralık 2022
Çarşamba**

RESMÎ GAZETE’DE BUGÜN

21 Aralık 2022 Çarşamba

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

MİLLETLERARASI ANDLAŞMA

— Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Polonya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayinde Gizlilik Dereceli Bilgilerin Karşılıklı Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 6581)

CUMHURBAŞKANI KARARLARI

— 2023 Yılında Motorlu Taşıtlar Vergisi Tutarlarına Uygulanacak Yeniden Değerleme Oranının Belirlenmesine İlişkin Karar (Karar Sayısı: 6582)

— 3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun Geçici 39 uncu Maddesinin Birinci Fıkrasında Yer Alan Sürenin 31/12/2024 Tarihine Kadar Uzatılması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 6583)

— 2464 Sayılı Belediye Gelirleri Kanununun 21 inci Maddesinde Yer Alan Eğlence Vergisi Nispetleri ile İlgili Karar (Karar Sayısı: 6584)

— Ticari İthalat Maksadı Dışında Yurt Dışından Getirilecek Televizyon, Radyo, Video ve Birleşik Cihazlar ile Görsel ve/veya İşitsel Yayınları Alabilen Diğer Cihazlardan 2023 Yılında Alınacak Maktu Ücretlerin, 23/12/2019 Tarihli ve 1841 Sayılı Cumhurbaşkanı Kararında Yer Aldığı Şekilde Tespit Edilmesi Hakkında Karar (Karar Sayısı: 6585)

— Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Ürettikleri Bazı Mal ve Hizmetlerden Ücretsiz veya İndirimli Olarak Faydalanacakların Tespitine İlişkin Karar (Karar Sayısı: 6586)

YÖNETMELİK

— Binaların Yıkılması Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

TEBLİĞLER

— Yurt Dışı Tebligat ve İstinabe Taleplerinde Uyulması Gereken Usul ve Esaslara Dair Tebliğ

— Doğal Çiçek Soğanlarının 2023 Yılı İhracat Listesi Hakkında Tebliğ (No: 2022/55)

— İthalatta Gözetim Uygulanmasına İlişkin Tebliğ (No: 2022/5)

— Sektörel Dış Ticaret Şirketi Statüsü Verilmesine İlişkin Karar

YARGI BÖLÜMÜ

YARGITAY KARARI

— Yargıtay 9. Hukuk Dairesine Ait Karar

Çiftçinin ne üreteceğine bakanlık karar verecek

Tarım ve orman kanunları ile tarımla ilgili bazı düzenlemelerde köklü değişikliklere gidiliyor. EKONOMİ gazetesinin ulaştığı taslağa göre, belirlenen ürün ve ürün gruplarında üretim yapılması, bakanlığın iznine tabi olacak. Belirlenen ürünlerde sözleşmeli üretim zorunlu olacak.

Tarım ve orman kanunları ile tarımla ilgili bazı düzenlemelerde köklü değişikliklere gidiliyor. Tarım ve Orman Bakanlığı'nın hazırladığı "Tarım Kanununda ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Taslağı" son aşamaya geldi. **EKONOMİ** gazetesinin ulaştığı taslağa göre, belirlenen ürün ve ürün gruplarında üretim yapılması, bakanlığın iznine tabi olacak. İzinsiz üretime devam edilmesi halinde, bu faaliyetten elde edilecek yıllık brüt hasılanın yüzde 1'inden 5'ine kadar idari para cezası uygulanacak.

Tarım arazilerinin atıl kalmasının önüne geçilecek. Bazı ürünlerde, sözleşmeli üretim zorunlu hale gelecek. Mücbir sebepler hariç olmak üzere, sözleşme kapsamında üretilen ürünün alımından veya satımından vazgeçenler, sözleşmeye konu ürün miktarı için belirlenen bedelin yüzde 20-50'si arasında cezai yaptırımla karşı karşıya kalacak.

TASLAKTAKİ DEĞİŞİKLİKLER NE GETİRİYOR?

■ Tarım ve Orman Bakanlığı'nca belirlenen ürün ve ürün gruplarının üretimi için çiftçiler bakanlıktan izin almak zorunda; izin almayanlara idari para cezası uygulanacak.

- Bakanlık tarafından belirlenen ürünlerin sözleşmeli olarak üretilmesi zorunlu hale geliyor.
- Üst üste iki yıl ekilmeyen tarım arazileri, bakanlıkça kiraya verilerek üretim yapılması sağlanacak. Kiralamadan elde edilen gelirden, arazi sahiplerine de ödeme yapılacaktır.
- Desteklemelerde, Çiftçi Kayıt Sistemi (ÇKS) yerine bakanlıkça belirlenen kayıt sistemleri esas alınacaktır.
- Lif, tohum ve sap üretimi ile tıbbi amaçlı kenevir yetiştiriciliği, bakanlığın iznine tabi olacaktır, üretim kotasını Cumhurbaşkanı belirleyecektir.

Emtia 2023'te borsayı sollayacak

Emtia fiyatlarını izleyen iki gösterge endeksten CRB yılbaşından bu yana yüzde 20, S&P GSCI yüzde 22 yükseldi. Analistler, 2023'te emtianın tıpkı bu yıl gibi borsalara fark atacağını düşünüyor.

Evrin KÜÇÜK

Emtia piyasaları 2022'ye güçlü bir vedaya hazırlanıyor. Ukrayna'da savaş patlak verdiğinde tarım, metal ve fosil yakıt kazançlarını artırdı. Bu kazanımların bir kısmı sonrasında hisse senedi piyasalarına kaysa da emtia yılın en çok getiri sağlayan varlık sınıfı olmaya devam ediyor. 2023 için ise çalkantılı bir görünüm var. Analistler yeni yılda emtianın kazandırmaya devam edeceğini düşünüyor ancak yükselişlerin nereden geleceği konusunda farklı fikirler öne sürüyorlar.

Emtia fiyatlarını izleyen iki gösterge endeksten CRB yılbaşından bu yana yüzde 20 civarında yükseldi. S&P GSCI Emtia endeksindeki yükseliş ise yüzde 21'in üzerinde. En fazla getiriyi enerji, sonrasında tarım ürünleri sağladı. Değerli metaller ortalama yüzde 1.5, endüstriyel metaller ise yüzde 20 gibi düşüş gösterdi. Emtia art arda iki yıldır hisse senedi piyasalarından daha iyi performans ortaya koydu. Analistler, 2023'te de emtianın borsalara fark atacağını düşünüyor. Ancak finans kuruluşları buraya giden yolda farklı emtia ürünlerine güveniyor:

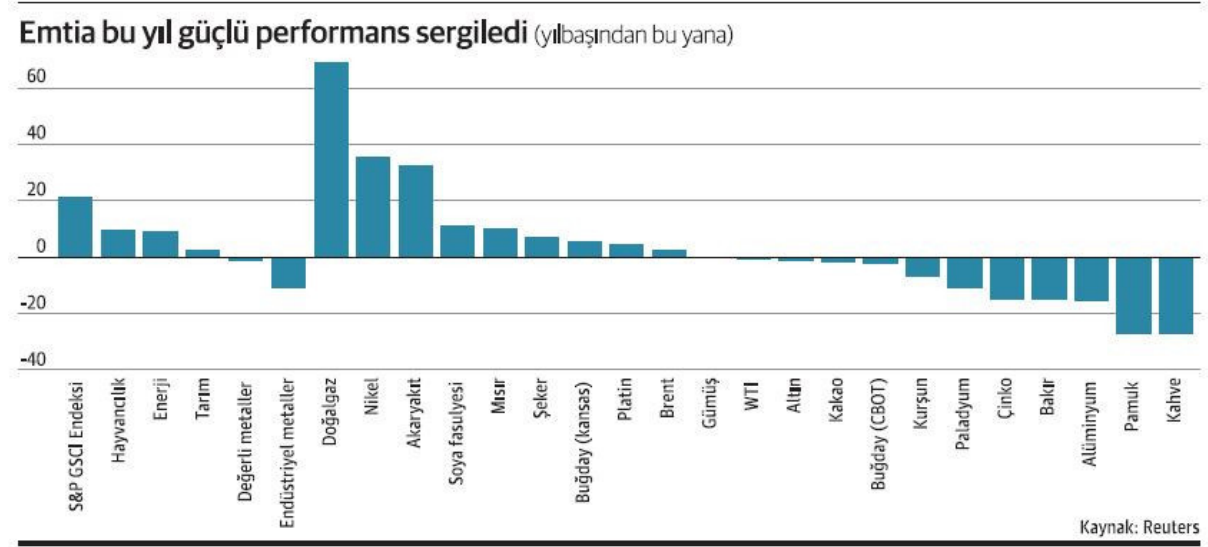
Citi: Demir cevheri 150 dolara kadar gidebilir

Amerikan bankacılık grubu, Çin ekonomisinin daha gevşek COVID-19 kısıtlamaları yoluyla kademeli olarak yeniden açılmasının demir cevheri fiyatlarını gelecek yılın haziran ayına kadar ton başına 150 dolara kadar yükseltebileceğini tahmin ediyor.

Çin'in politika yapımcılarının sorunlu emlak sektörünü desteklemek için kararlı bir şekilde adım atmasının ardından son iki ayda demir cevheri fiyatları sert bir şekilde

yükseldi. Citi, demir cevheri fiyatlarının yakın vadede toparlanmak için daha fazla alana sahip olduğunu söylüyor. kuruluşun analisti Tamara Voninski, demir cevherinin üç ay içinde 120 dolara çıkabileceği öngörüsünde bulundu. Analist, "Çin önümüzdeki üç ile ay içinde anlamlı bir kredi gevşemesi başlatırsa, demir cevheri fiyatlarının ton başına 150 ABD Dolarına yükselebileceğine inanıyoruz" dedi.

Citi petrol için ise temkinli. Derin bir durgunluk senaryosunda fiyatların şu sıralar 75 dolarda gezinen fiyatların 60'lı rakamlara kadar inebileceği uyarısı yapıyor.

Goldman'ın favorileri arasında bakır var

Goldman Sachs'a göre emtialar 2023 yılında bir kez daha en iyi performans gösteren varlık sınıfı olacak ve yüzde 40'ın üzerinde getiri sağlayacaklar. ABD ve Çin'deki ekonomik zayıflıklar nedeniyle 2023 ilk çeyreğin emtialar için "inişli çıkışlı" olabileceğini belirten Goldman Sachs, ilk çeyrekte sonra ise petrol, doğal gaz ve metal fiyatlarının yeniden artmaya başlayacağını savunuyor. Finans kuruluşu, bakır fiyatlarının 2023 yılının dördüncü çeyreğinde hali hazırdaki 8400 dolar/ton civarından 10.050 dolar/tona yükseleceğini tahmin ediyor. Jeff Currie ve Samantha Dart liderliğindeki Goldman Sachs analistleri, S&P GSCI Toplam Getiri Endeksi'nin 2023 yılında yüzde 43 artacağını düşünüyor.

Morgan Stanley, petrolde yükseliş bekliyor

Bankacılık grubu, Brent ham petrolünün 2023'ü 110 dolarda bitireceğine ve dolayısıyla petrolün altın ve bakırdan daha iyi performans göstereceğine inanıyor. Kuruluş, "Önümüzdeki aylarda mütevazı arz fazlası oluşabilir. Bununla birlikte, piyasa muhtemelen 2023'ün ikinci çeyreğinde dengeye dönecek ve 2023'ün ikinci yarısında arz açığı yaşayacaktır" diyor. Morgan; altın ve gümüşün faiz artırımları sona erene kadar baskı hissedebileceği uyarısı yapıyor ancak yılın ikinci yarısında yükseliş bekliyor. Bakır konusunda temkinli davranan kuruluş, maden arzı büyüdükçe fiyatların 2023'ün ortalarında iyice zayıflayacağı ihtimalini göz ardı etmiyor.

Tarım Kredi'den fiyat açıklaması

Tarım Kredi Kooperatif Market Yönetim Kurulu, bazı ürün gruplarının marketlerinde pahalıya satıldığı iddialarının gerçeği yansıtmadığını, tüketicilerin kaliteli ve uygun fiyatlı gıdaya ulaşması için çalışmayı sürdüreceklarını bildirdi.

Tarım Kredi, tüketicilere uygun fiyatlı kaliteli gıda sunmayı sürdüreceklarını bildirdi. Yönetim Kurulu tarafından yapılan açıklamada, Tarım Kredi Kooperatif marketleri ile ilgili bazı basın organlarının periyodik olarak farklı kalitede ürün grupları veya belli zaman dilimleri baz alınarak pahalılık algısı verilmeye çalışılan haberler yapıldığı belirtildi.

Hem farklı kalitede ürün grupları karşılaştırmasında hem de belli zaman aralıkları baz alınarak yapılan mukayeselerde kullanılan ürünler ve o ürünlere ait fiyatların da gerçeği yansıtmadığı vurgulanan açıklamada, şunlar kaydedildi: "Tarım Kredi Kooperatif marketleri bugün 80 ana ürün grubunda yaklaşık 500 ürün çeşidini sektördeki diğer paydaşlarından daha uygun fiyatla tüketicimize sunmaktadır ve sunmaya devam edecektir. Türkiye'nin en büyük çiftçi ailesi olan Tarım Kredi Grubu, Türk tarımının gelişmesi, ülkemizin gıda arz güvenliğinin sağlanması ve tüketicilerimizin de en kaliteli gıdaya en uygun fiyatla ulaşmasını sağlama vizyon ve misyonunda her gün daha da artan bir güç ve şevk ile çalışmaya devam edecektir. Dönem dönem devreye alınan bu kasıtlı haber ve algı operasyonlarına tüm hukuki haklarımız saklı tutulacaktır."

Erdoğan: Firmalara en az yüzde 75 oranında Hazine destekli kefalet sağlıyoruz

Cumhurbaşkanı Erdoğan, "Yeterli teminata sahip olmayan ama kredibilitesi yüksek firmalarımıza en az yüzde 75 oranında Hazine destekli kefalet sağlıyoruz. İşletmeden projeye, enerjiden teknolojiye, dijital dönüşümden konuta geniş yelpazeye yayılan yeni destek paketimizin hayırlı olmasını diliyorum." dedi.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, İstanbul'da Kadın Emeği Zirvesi'nde konuştu.

Erdoğan, "Kadın girişimcilerimize ve kadın kooperatiflerimize 2 milyar liralık kefalet paketi tahsis ettik." dedi.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, şöyle devam etti:

"Kadınlarımızın ülkemizin demokrasi ve kalkınma atılımlarının hepsinde olduğu gibi son 20 yılda hayata geçirdiğimiz reformların tamamında emeği vardır."

Erdoğan, yeni destek paketiyle ilgili şunları kaydetti:

"Yeterli teminata sahip olmayan ama kredibilitesi yüksek firmalarımıza en az yüzde 75 oranında Hazine destekli kefalet sağlıyoruz. İşletmeden projeye, enerjiden

teknolojiye, dijital dönüşümden konuta geniş yelpazeye yayılan yeni destek paketimizin hayırlı olmasını diliyorum."

Cumhurbaşkanı Erdoğan, "(Başörtüsü) Kimlerin kadın haklarının istismarcısı olduğu kimlerin de kadınların haklarına samimiyetle sahip çıktığı bu süreçte bir kez daha belli olacaktır." diye konuştu.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, sözlerini şöyle sürdürdü:

"Biz, hiçbir zaman kız evladımızın fiziki ve ruhi olgunluğa erişmeden, hukuki olarak reşit hale gelmeden evlendirilmesini tasvip etmedik, tasvip etmiyoruz. Çocuk yaşta cinsel istismar, ne İslami ne insani olarak asla kabul edilebilecek bir davranış değildir. LGBT denilen olay, bizim kitabımızda yok. Fakat CHP'nin kitabında var mı? Var. Diğer yavru muhalefetin kitabında var mı? Var."

Bakan Nebati: BES fon büyüklüğü 420 milyar TL'ye çıktı

Hazine ve Maliye Bakanı Nureddin Nebati, “KGF paketi ile KOBİ’ler başta olmak üzere birçok alanda faaliyet gösteren işletmelerimize yaklaşık 250 milyar TL kredi hacmi sunuyoruz. Ayrıca, BES ile beraber Otomatik Katılım Sistemi katılımcı sayımızı 15 milyon seviyesine, fon büyüklüğümüz ise yaklaşık 420 milyar TL’ye ulaşmıştır.” dedi.

Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu (SEDDK) 3’üncü yıl programı Hazine ve Maliye Bakanı Nureddin Nebati’nin katılımı ile yapıldı.

Programda konuşan Nebati, “Selektif kredi politikamız ile uyumlu Hazine destekli KGF paketidir. Bu paket ile KOBİ’lerimiz başta olmak üzere birçok alanda faaliyet gösteren işletmelerimize ilk etapta 200 milyar liralık kefalet karşılığında yaklaşık 250 milyar TL kredi hacmi sunarak önemli miktarda finansman imkânı oluşturuyoruz. BES’de halihazırda, Otomatik Katılım Sistemi ile beraber katılımcı sayımız 15 milyon seviyesine, fon büyüklüğümüz yaklaşık 420 milyar TL’ye ulaşmıştır. 1 trilyon liralık fon büyüklüğü hedefimize de her geçen gün emin adımlarla yaklaşacağımıza yürekten inanıyorum” dedi.

“KOBİ’lerimize 250 milyar TL kredi hacmi sunarak önemli miktarda finansman imkânı oluşturuyoruz”

2020 yılında zirve yapan salgın koşullarına rağmen büyümede pozitif ayrıştıklarını vurgulayan Bakan Nebati, “Türkiye, 2021 yılında yüzde 11,4 oranında büyüyerek, G-20 ülkeleri arasında en yüksek büyüme sağlayan ülke oldu. Küresel ekonomide resesyonun konuşulduğu 2022 yılındaysa ülkemiz, hayata geçirdiğimiz pro-aktif ve

üretimi artırıcı uygulamalarla, güçlü büyüme performansını sürdürmektedir. Bu adımlardan biri de selektif kredi politikamız ile uyumlu Hazine destekli KGF paketidir. Bu paket ile KOBİ'lerimiz başta olmak üzere birçok alanda faaliyet gösteren işletmelerimize ilk etapta 200 milyar liralık kefalet karşılığında yaklaşık 250 milyar TL kredi hacmi sunarak önemli miktarda finansman imkânı oluşturuyoruz. Ödemesiz dönem imkânının yanı sıra, en az yüzde 75 oranında Hazine destekli kefalet sağlıyoruz. Böylece, enflasyon ile mücadele ederken, çarkları durdurmuyor; tam tersine girişimcilerimizin, KOBİ'lerimizin üretim faaliyetlerini artırıyoruz. Bu KGF paketi kapsamında kullanılan kredilere ilişkin tüm harcamaların, Finansal Kurumlar Birliği Merkezi Fatura Kayıt Sistemi ve Katılım Bankaları Birliği Katılım Bankaları Fatura Kayıt Sistemi ile entegrasyonunu sağlayarak ödemelerin doğrudan satıcılara yapılmasını sağlayacağız. Fatura iptali durumunda iptal edilen fatura yerine yeni fatura istenecek. Sahte fatura kullanımı ise bu sistemler sayesinde önleneyecektir. Bu vesileyle, kefalet imkanımız ile sağlanan kredilerin amacı dışında kullanılmasının önüne geçmiş olacağız” şeklinde konuştu.

Bakan Nebati, sözlerine şöyle devam etti: “KOBİ'lerimiz başta olmak üzere firmalarımızın finansmana erişimini büyük ölçüde kolaylaştıran kefalet imkanımızı daha etkin bir tahsis politikası çerçevesinde kullanırmak istiyoruz. Bu amaçla vurgulamak istiyorum ki krediye erişim imkanı olan ve teminat eksikliği bulunmayan firmalar bu sistemden faydalanmayacaktır. Kefalet imkanımızdan öncelikli ve ağırlıklı olarak kredibilitesi olan, ancak yeterli teminata sahip olmadığı için finansmana erişemeyen firmalar faydalanacaktır. Bunun yanı sıra, ödeme gücü olan ancak hiç teminatı bulunmadığı için krediye erişim imkanı bulunmayan firmalarımızı da bu süreçte destekleyeceğiz” dedi.

“Sigorta ve özel emeklilik ile sermaye piyasalarımızın finans sisteminden aldığı payı artırmayı hedefliyoruz”

Türkiye Yüzyılı programımızla, Cumhuriyetimizin yeni yüzyılına güçlü bir başlangıç yapmak için ilerlediklerini vurgulayan Nebati, “Bu kapsamda, sürdürdüğümüz en önemli çalışmalardan biri de, “finansal mimari” alanında ülkemizin daha üst bir seviyeye çıkarılmasına yönelik çalışmalardır. Böylece, finansal piyasalarımızın dengeli, kapsayıcı ve sürdürülebilir şekilde gelişimini sağlamayı teminen, sigorta ve özel emeklilik ile sermaye piyasalarımızın finans sisteminden aldığı payı artırmayı hedefliyoruz. Bu vizyonla yolumuzda ilerlerken elbette sektörde faaliyet gösteren tüm kurum ve kuruluşlarımıza büyük görevler düşüyor. Oldukça genç bir kurum olmasına rağmen hızla büyüyen SEDDK, daha da güçlenerek sigortacılık ve özel emeklilik sektörlerimizin her geçen gün gelişmesi için tüm paydaşlarla birlikte çalışmalarını sürdürüyor. Biz de Hazine ve Maliye Bakanlığı olarak, SEDDK'yı desteklemeye devam ediyor, sigortacılık ve özel emeklilik sektörlerimizin gelişimine yönelik kararlı adımlar atıyoruz” ifadelerini kullandı.

“BES’in fon büyüklüğü 420 milyar TL’ye ulaştı”

2003 yılında Bireysel Emeklilik Sistemi’ni (BES) hayata geçirdiklerini belirten Nebati, “2013’te başlattığımız yüzde 25 devlet katkısını bu senenin başında yüzde 30’a çıkardık. 2017 yılında sistemin katılımcı tabanını genişletmeye yönelik çalışmalar kapsamında, dünyada başarılı örnekleri bulunan Otomatik Katılım Sistemini uygulamaya koyduk. Bunlara ilaveten, 18 yaşından küçüklerin de BES’e dâhil edilmesi, 45 yaş üstü çalışanların talepleri durumunda Otomatik Katılım Sistemi’ne katılabilmelerini, BES’te kısmi çıkış ve BES birikimlerinin kredi teminatı olarak gösterilmesini mümkün kıldık. Ayrıca, BES’e toplu katkı payı ödeyenlerin yıllık limitleri aşan ödemeleri bakımından ileriki yıllarda Devlet Katkısı alabilmesine imkân getirecek düzenlemeler yaptık. Gerçekleştirdiğimiz tüm bu düzenlemeler, vatandaşlarımızın BES’e dahil olma motivasyonunu önemli ölçüde artırmıştır. Halihazırda, Otomatik Katılım Sistemi ile beraber katılımcı sayımız 15 milyon seviyesine, fon büyüklüğümüz yaklaşık 420 milyar TL’ye ulaşmıştır. 1 trilyon liralık fon büyüklüğü hedefimize de her geçen gün emin adımlarla yaklaşacağımıza yürekten inanıyorum. BES’i hayata geçirmenin yanı sıra, sigortacılık ve özel emeklilik sektörünün kendine has dinamiklerinin etkin şekilde çalışabilmesi için işlevsel bazı yapılar da kurduk ve başarıyla işlettik” diye konuştu.

“Zorunlu Deprem Sigortası poliçesi sayısı yaklaşık 11 milyona ulaştı”

Son olarak DASK’ın kurulduğu yıldan itibaren gerçekleşen tüm depremlerde, hızla üzerine düşen yükümlülüğü yerine getirdiğini açıklayan Bakan Nebati, “DASK bugüne kadar 1,1 milyar TL hasar ödemesi gerçekleştirmiştir. Türkiye genelinde Zorunlu Deprem Sigortası poliçesi sayısı yaklaşık 11 milyona ulaşmış durumdadır. 2005 yılında kurduğumuz Tarım Sigortaları Havuzu (TARSİM) tarafından da her yıl çiftçimize ve üreticimize önemli tutarda destek sağlanmakta ve ülkemizde tarım sektörünü tehdit eden riskler teminat altına alınmaktadır. TARSİM kapsamında, 2021 yılı içerisinde yaklaşık 2,5 milyar TL hasar ödemesi gerçekleştirilmiştir. Kamu otoritesinin en önemli görevlerinden biri, sigortalıların hak ve menfaatlerini en iyi şekilde koruyan ve vatandaş memnuniyetini önceleyen bir yapı oluşturmaktır. Bunun temini adına 2007 yılında Sigorta Tahkim Komisyonu’nu kurarak, vatandaşlarımızın haklarını daha kolay arayabilmesini ve sigorta uyuşmazlıklarının hem kısa sürede hem de düşük maliyetle çözülmesini sağladık. 2022 yılında bu sisteme yapılan başvuru sayısı yaklaşık 500 bine ulaşmıştır” diyerek sözlerini tamamladı.

Kayıt Dışı Ekonomiyle Mücadele Eylem Planı yenilendi

2023-2025 eylem planına göre, kayıt dışı istihdam yapan ihale ve teşvikten men edilecek.

Mehmet KAYA

ANKARA - Hazine ve Maliye Bakanlığı, 2023-2025 dönemine ilişkin Kayıt Dışı Ekonomiyle Mücadele Eylem Planını açıkladı. Buna göre, esnek-uzaktan çalışma yaygınlaştırılacak, kayıt dışı istihdam yapanlar kamu ihalelerinden ve teşviklerden yasaklanacak. Kripto ve e-pin gibi varlıkların takibi için teknolojik ve hukuki altyapı oluşturulacak. Gıda, tarım ve inşaat malzemeleri başta olmak üzere ticarete konu ürünler, üretimden son satışa kadar benzersiz kod (karedod) ile takip edilecek. DİR kapsamındaki mükelleflere yönelik izleme sistemi iyileştirilecek.

Yeni planda, vatandaşları ve işletmeleri geniş kapsamlı olarak ilgilendiren eylemlerden biri de kira sözleşmelerine ilişkin oldu. Kira sözleşmelerinin tamamen elektronik ortamda düzenlenmesine yönelik çalışma eylem planına girdi. Ayrıca yeni kurulacak işyerlerinin bir yıl takibinin yapılması da eylemler arasında yer aldı. İşe başlama, işi bırakma ve adres değişikliği Belediyeler ile paylaşılacak.

Eylem Planında, 5 bileşende 44 eylem yer alıyor. Ölçüm, farkındalık, işbirliği, hukuki-idari düzenlemeler ve denetim başlıklarının yer aldığı ve bunların zincir olarak değerlendirildiği eylem planında, ağırlık hukuki düzenlemelere verildi. Eylem planının sunuş bölümünde, aralarında Türkiye'nin de olduğu gelişmekte olan ülkelerde kayıt

dışı ekonominin yüzde 30'larda seyrettiği, salgını da içeren son dönemde bunun artış eğiliminde olduğu belirtildi.

Eylem planında öne çıkan düzenlemeler şöyle:

Hukuki-İdari düzenlemeler: Bankalar aracılığıyla ücret ödemesinin kapsamı genişletilecek. Yetkili müesseseler ve kıymetli maden aracı kuruluşları işlemleri, banka verileriyle karşılaştırılacak. Tüm ticari defterler elektronik hale getirilecek, defterlerin analizi için hukuki ve teknik altyapı kurulacak. Akaryakıt istasyonlarının tamamına taşıt tanıma sistemi konulacak. Etil alkole yönelik denetim artırılacak. Sözleşme dışı yaprak tütün üreten çiftçilerin kayıt dışı satışları önlenecek. Hazine garantili krediler başta olmak üzere kurumsal kredi temininde fatura ve tevsik edici belgelere dayalı kredi kullanım alanı genişletilecek.

Katılım bankalarının Merkezi Fatura Kayıt Sistemi diğer bankalara da yaygınlaştırılacak. Nakit yerine sayısal ödeme araçları teşvik edilecek. Hizmet sektöründe yoğun nakit kullanılan alanlar belirlenerek önleyici ve özendirici tedbirler uygulanacak. Vergi uyumu artırılması için sahte teminat mektubu kullanılmasının önlenmesi amacıyla elektronik sistem oluşturulacak. Tütün ve tütün mamullerine yönelik olarak müteselsil sorumluluk getirilecek, etiket ve işaret sistemi güçlendirilecek. Akaryakıt alanında ÖTV 1 Numaralı listedeki ürünlere yönelik üretim denetim tedbirleri artırılacak. İhbarlar özendirilecek. Sanal ofis, hazır ofis ve paylaşımlı ofis kiralama gibi yeni faaliyetler hukuki olarak kapsanacak. Vergi kaybına yol açabileceği değerlendirilen motorlu araç ticareti yapan şahıslardan ilave teminatlar istenecek. FAST sisteminin kullanımı yaygınlaştırılacak, FAST TR Karekod ödeme sisteminin daha fazla kullanılması sağlanacak.

Denetim ve kapasite artırımı alanında ise; Veri Paylaşımı ve Denetim Koordinasyon Kurulu, bakanlıkların ihtiyaç duyulduğu verileri sağlayacak, yıllık müşterek denetimler ve risk analizi sonucu paylaşımı için usul ve esaslar belirlenecek. İşe aracılık hizmetleri daha fazla denetlenecek. Elektronik ticaret alanında kayıt dışılığın önlenmesi için sistem geliştirilecek, bildirim zorunluluğu genişletilecek.

Eylem planı kapsamında, ilk kez bir anket düzenlenecek. Kayıt dışılığın ölçümü için yeni model geliştirilecek. Ayrıca, ilk ve ortaöğretimde vergi bilincine yönelik müfredata ekleme yapılacak. Vatandaşlara yönelik bilgilendirme kampanyası yapılacak.

Kurumlar arası işbirliği ile korsan kitap, film, ve diğer ihlallerin önlenmesi için Telif Hakları Otomasyon Sistemi güçlendirilecek. Yaş sebze ve meyve üretiminin pazarlanmasından tüketimine katar Hal Kayıt Sistemi ve Çiftçi Kayıt Sistemi güçlendirilecek, elektronik uygulamalar yaygınlaştırılacak. Kooperatifler elektronik olarak izlenecek.

İhracatçılar sınırda karbon uygulamasında netlik bekliyor

AB'nin, sınırda karbon vergisi uygulamasını 1 Ekim 2023'te başlatacağını açıklamasının ardından, gözler ilgili sektörlerle ve uyum politikalarındaki eksiklere çevrildi. Uygulamaya yönelik mekanizmaların kurulmaması halinde, büyük bir kaynağın, vergi olarak AB'ye ödenmesi gerekeceği uyarıları yapılıyor.

Merve YİĞİTCAN / İSTANBUL

Sınırda Karbon Düzenlemesi Mekanizması, 1 Ekim 2023'te yürürlüğe giriyor. Belgelendirmenin bedelinden ölçüm kriterine kadar kesinleşmeyen noktalar özel sektörün önünü görmesini engelliyor. İhracatçılar ulusal emisyon ticaret sisteminin hayata geçmesinin önemine dikkat çekerken, aksi takdirde dönüşüme ayrılmayan kaynağın AB'ye vergi olarak ödenmek zorunda kalacağı uyarısında bulunuyor.

Sınırda Karbon Düzenlemesi Mekanizması'nın (SKDM), veri toplama amacıyla raporlama yapılacak şekilde 1 Ekim 2023'te yürürlüğe firecek. Gözler Türkiye'deki ilgili sektörlerle çevrildi. İlk etapta uygulama en karbon yoğun sektörler olan demir-çelik, çimento, gübre, alüminyum, elektrik ve hidrojen ile bazı alt ürünleri kapsayacak. Türk ihracatçıları, bir süredir üretim süreçlerini 'yeşillendirmek' için sürdürülebilir enerji yatırımları başta olmak üzere çeşitli aksiyonlar almaya çalışıyor. Ancak SKDM'de bazı kriterlerde henüz netlik olmaması endişelendiriyor. AB'ye ihracat yapan firmalar bir an önce SKDM sertifikalarının hangi kurumdan nasıl alınacağı, bedelinin ürün başına ne olacağı, Türkiye'de ödenen çevre vergileri ile mahsuplaşma olup olmayacağı gibi konuların netliğe kavuşturulmasını istiyor. İhracatçılar, aynı

zamanda Türkiye’de ulusal emisyon ticaret sistemine bir an önce geçilmesi gerektiğini söylüyor

Avdagiç: Kaynağımız AB’ye vergi olarak gitmesin

Konuyla ilgili EKONOMİ gazetesine konuşan İstanbul Ticaret Odası (İTO) Başkanı Şekib Avdagiç, Türkiye’nin ihracat paketi ve AB’nin koyduğu paket dikkate alınarak en fazla risk altında olan sektörlerin ve içeriklerin belirlenmesi gerektiğini söyledi. Şirketlerin ve hükümetlerin yapması gerekenleri dikkate alıp, belli bir kaynak ayırarak gerekli adımları hızlıca atması gerektiğini dile getiren Avdagiç, “Bu kaynağı ülkemizdeki şirketlere ve onların üretim süreçlerine yatırırsak vergi olarak karşı tarafa ödemek zorunda kalacağız. Burada akıllı, mantıklı, sonuç odaklı politikalarla bir an önce doğru tespit yapıp, doğru adımları atarak, sınırda ilave vergi ödemeyi gerektirecek süreçleri engellememiz gerekiyor” dedi.

SKDM’nin maliyetine ilişkin olarak da Avdagiç, “Çok farklı rakamlar var. Ama AB’nin bütçesine koymak istediği bir rakam var. AB’nin Avrupa dışından ithalatı dikkate alındığında, bütçesinde tutturmak istediği rakama bakınca bize de birkaç milyar Euro düşüyor. Onlara çalışmamak için hızlıca aksiyon almamız lazım” diye konuştu.

Çimentocular oyunun kuralını görmek istiyor

EKONOMİ gazetesine konuşan sektör temsilcilerinin hemfikir olduğu nokta, ‘oyunun kurallarının’ henüz tam olarak netleşmemesi... Türkiye Çimento Üreticileri Birliği (TÜRKÇİMENTO) CEO’su Volkan Bozay, yaptığı değerlendirmelerle ihracatçıların netlik beklediği durumları tarif etti. Bedelsiz tahsisatların durumunun ne olacağı, emisyon ticaret sistemi kapsamına nelerin gireceği ve kapsam 2’nin dahil olup olmayacağının henüz belli olmadığına dikkat çeken Bozay, “Sektör olarak dönüşümü sağlamaya çalışırken oyunun da kurallarını görmek istiyoruz. Tabii hafif hafif ortaya çıkıyor, ama henüz netleşmiş değil. Doğrulama sistemi nasıl yapılacak, belgelendirme sistemi nasıl olacak, bunun ölçümü nasıl yapılacak, kriterler nasıl alınacak, net değil. Özel sektör olarak şu anda önümüzü göremiyoruz. Bu da hem maddi açıdan hem de işlemsel olarak bir yük olacak. Diyelim ki sadece AB’deki belli firmalara belgelendirme yetkisi verilirse, inanılmaz bir iş yükü olacak. Bu işlemleri tamamlamaları zaman olacak ve maliyetli olması kaçınılmaz, çünkü ne kadar olacağını kestiremiyoruz. Sertifika ürün bazında verilecek, peki süresi ne olacak, fiyatı ne olacak? Sektör olarak birkaç senaryo üzerinde çalışıyoruz. Oyunun kuralların netleştiğinde o senaryolardan birini uygulayacağız” dedi. Netlik bekleyen bir diğer konunun da ‘mahsuplaşma’ olduğunu söyleyen Bozay, “Eğer Türkiye’de bu konuda ödenen bir vergi varsa, bu AB’deki ile kıyaslanacak ve bir fark olursa da bu ödenecek. Türkiye’de bunun nasıl olacağı da henüz belli değil. Ancak bizim şöyle bir iddiamız var: Biz çevre vergisi ödemiyor gibi görünsek de çok fazla dolaylı vergi ödüyoruz. Kamudan beklentimiz bu pazarlık sürecinde onların da kabul ettirilmesi” ifadelerini kullandı.

İstanbul Demir ve Demir Dışı Metaller İhracatçıları Birliği (İDDMİB) Başkanı Çetin Tecdelioğlu, konuyla ilgili olarak sektörlerin muhatap olduğu Ticaret Bakanlığı ile sürekli toplantılar yaptıklarını söylerken, “AB’nin bu konu ile ilgili hala belirlemediği tablolar var. Biz bu noktada değerlendirmelerin nasıl yapılacağı ile ilgili AB tarafından haberler beklemekteyiz” dedi. Buna karşı sürece ilişkin sektörel bilgilendirmeler yaptıklarını kaydeden Tecdelioğlu, “Özellikle enerji konusunda hem maliyetin yüksek olması hem de sınırda karbon uygulaması nedeniyle firmalar çok ciddi şekilde güneş enerjisi yatırımı yapıyor. Fabrikaların çatıları çok hızlı şekilde ‘güneşe’ dönüyor. Sadece elektrik çevriminde değil, geri dönüşüm adı altında bütün fabrikalarda duyarlılık başladı son 2 yılda. Herkes kendi fabrikasında departman kurarak duyarlılığı artırdı, AB’nin belirlediği standartlar çerçevesinde bir hazırlık yapmaya başladı” diye konuştu.

'Ulusal emisyon ticaret sistemi kuralıyız'

SKDM’nin en önemli muhataplarından olan sektörlerin başında çelik geliyor. Halihazırda AB ve ABD’den koruma engellerine maruz kalan sektör, SKDM konusunda işi sıkı tutuyor. Türkiye Çelik Üreticileri Derneği (TÇÜD) Genel Sekreteri Veysel Yayan, çelikte bir taraftan proseslerde iyileştirmeler sürerken diğer tarafta kapsam 2 çerçevesinde yenilenebilir enerji kaynaklarına yönelme gayretleri olduğunu söyledi. “Prosesler belirli ölçülerde iyileştiğinde, ‘Peki hangi enerjiyi kullanıyorsunuz’ dediklerinde, ‘Yenilenebilir enerji kullanıyoruz’ demek istiyoruz” diyen Yayan, “İşletmelerde tüm personellerin bu istikamet çerçevesinde eğitimleri sürdürülüyor. Sürekli bir gayret var. En büyük rahatsızlığımız hem AB’nin hem de ABD’nin amacını aşan uygulamalarla çelik sektörümüzü zor durumda bırakması” dedi. Yayan, “Bizim Türk çelik sektörü olarak emisyonlarımızın, Avrupa’daki çelik sektöründen daha iyi olduğunu gösteren raporlar var. Öte yandan bizim de daha fazla ipe un sermeden süreci hızlandırmamız lazım” ifadelerini kullandı.

Asgari ücret görüşmesi: İşçi tarafı masadan kalktı

Asgari Ücret Tespit Komisyonu üçüncü toplantısında, Çalışma Bakanı Bilgin'in "uzlaşma olabilir" açıklamasına rağmen, işveren ve hükümet teklif sunmadı, TÜİK hesaplama getirmede. Türk-İş Başkanı Atalay "Asgari ücret teklifimiz 9.000 TL, altındaki rakam olursa masada olmayız" açıklamasını yaptı.

Asgari Ücret Tespit Komisyonunun üçüncü toplantısında işçi kanadı masadan kalktı. Toplantı öncesi Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Vedat Bilgin'in uzlaşma arayabileceklerine yönelik sözleri toplantıdan bir sonuç çıkması beklentisini doğurdu. Saat 14:00'te heyetlerle başlayan görüşme devam ederken Türk-İş Başkanı Ergün Atalay Bakanlığa geldi ve Bakan Vedat Bilgin ile görüşmesinin ardından Komisyon'a katıldı.

Kısa süre sonra Ergün Atalay, Türk-İş'in komisyon üyeleriyle birlikte salondan ayrıldı. Bakanlıkta gazetecilere bir açıklama yapan Atalay, Türk-İş'in açlık sınırı açıklamasının yanlış anlaşıldığını tekrar vurgulayarak, "Türk-İş'in teklifi az evvel yukarıda Bakana söyledim, şimdi de komisyona söyledim; 9 bin TL. Verirlerse masaya oturup imzalarız, vermezlerse o meselenin içinde olmayız" dedi. Toplantının ardından TİSK heyeti bir süre daha Bakanlıkta kaldı.

TÜİK hesaplama getirmede, işveren ve hükümet tarafı teklif telaffuz etmedi

EKONOMİ gazetesine bilgi veren kaynaklar, üçüncü toplantıda, uzlaşma olabileceği açıklamalarına rağmen işveren ve hükümet tarafından herhangi bir ücret teklifi telaffuz edilmediğini belirttiler.

Toplantıya, TÜİK'ten beklenen hesaplamanın da gelmediği kaydedildi. İkinci toplantıda işçi tarafı TÜİK'in 1 işçinin günlük kalori ihtiyacını karşılaması için gerekli olan sağlıklı beslenme kalıbına göre geçim bedelini talep etmişti.

İşveren ve hükümet kanadının bir karar vermesi teknik olarak mümkün ancak işçi tarafının olmadığı bir toplantıda böyle bir hamle yapılması beklenmiyor. Özellikle işveren tarafı komisyonun etkinliğinin ve müzakere ortamı olma özelliğinin korunması yönünde çaba harcadığını çeşitli kanallardan vurgulamıştı.

Komisyon, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'nın çağrısıyla her an toplanabiliyor. Daha önce komisyon dışında Bakanların tarafların başkanlarıyla ya da Cumhurbaşkanlarının tarafların üst yöneticilerini iknaya da sonuca ulaşılmıştı. Asgari ücret tarihinin önemli bir bölümünde ücret hükümet-işveren tarafının oylarıyla yayınlandı. Bu durum, taraflardan birinin tam kabulü anlamına gelmiyor. Asgari ücret taraflar tamamen uzlaşmadan uzak kalsa da, 1 Ocak öncesi belirlenmesi gerektiği için işçi ve işveren taraflarının birinin katılımıyla ilan edilebiliyor.

Asgari ücret net 5 bin 500 lira

Asgari ücret, bir işçi için aylık brüt 6 bin 471 lira, vergiler ve kesintiler düştüğünde net 5 bin 500 lira 35 kuruş olarak uygulanıyor.

Asgari ücretin işverene toplam maliyeti, bir işçi için 7 bin 603 lira 43 kuruş. Bunun 6 bin 471 lirasını brüt asgari ücret, 1003 lira 1 kuruşunu sosyal güvenlik primi, 129 lira 42 kuruşunu işveren işsizlik sigorta primi oluşturuyor.

TBMM tatil kararı aldı EYT 2023'e kaldı

AK Parti'nin kabul edilen grup önerisine göre TBMM 26 Aralık Pazartesi'nden başlayarak 3 Ocak Salı gününe kadar yasama faaliyetlerine ara verecek. 26 Aralık'a kadar gündemin ön sıralarına alınan teklifler tamamlanacak. Alınan tatil kararıyla EYT düzenlemesi 2023 yılına kaldı.

Milyonların beklediği Emeklilikte Yaşa Takılanlar (EYT) düzenlemesi TBMM'nin tatil kararı almasıyla 2023'e kaldı.

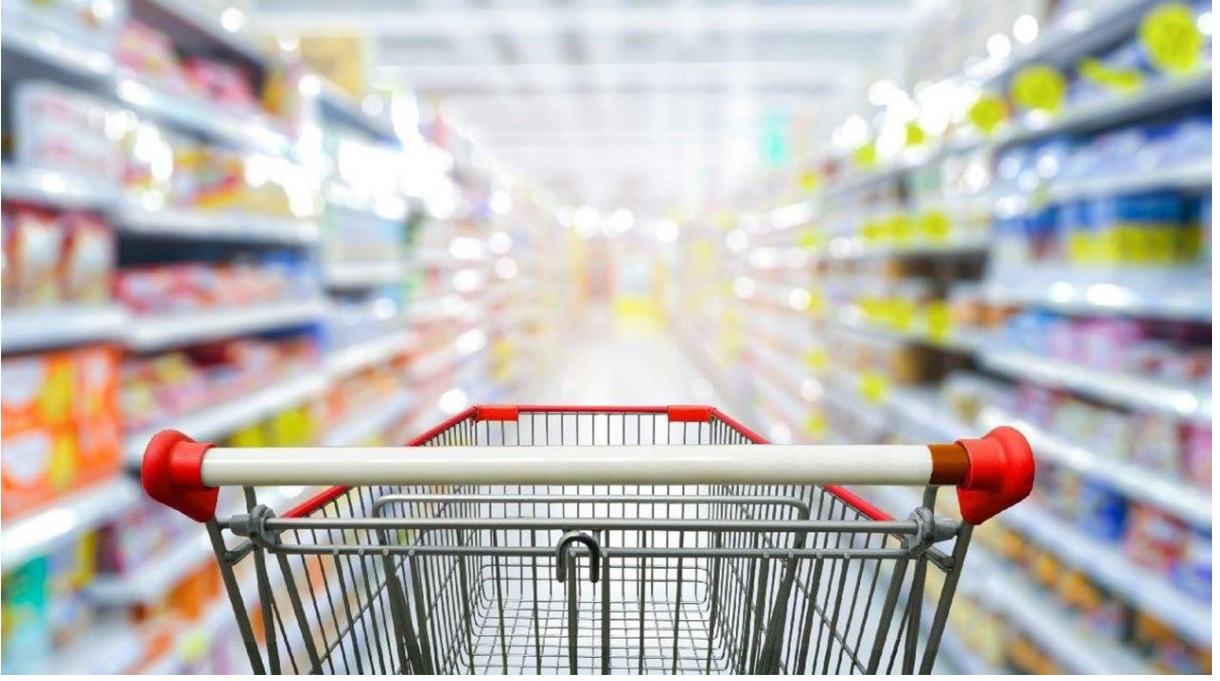
Muhalefetin itirazlarına rağmen AK Parti'nin kabul edilen grup önerisine göre; gündemin ön sıralarına alınan tekliflerin 20, 21, 22 ve 23 Aralık günü tamamlanması, bu tekliflerin tamamlanması halinde, TBMM'nin 27, 28 ve 29 Aralık 2022 Salı, Çarşamba ve Perşembe günleri toplanmaması şeklindeki önerileri kabul edildi. Bu karara göre; TBMM 26 Aralık Pazartesi'nden başlayarak 3 Ocak Salı gününe kadar yasama faaliyetlerine ara verecek.

EYT düzenlemesi henüz gündemin ön sıralarına alınmadığı için, söz konusu düzenleme bir son dakika değişikliği olmazsa 2023'te görüşülecek.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Vedat Bilgin son olarak EYT ile ilgili yaptığı açıklamada "Bizim aralık içinde bitirip inşallah teknik çalışmaları bitirdikten sonra Meclis'te arkadaşlarımızla ve yüce Meclis'in kararına sunacağımız çalışmalar EYT ile ilgili tamamlanmak üzere. Eskiden dijital ortamda kayıtlar tutulmadığı için 8 Eylül 99 öncesi olduğu için o yıl falan işletmede çalışmış sigortalı işçilerde bu çok yaygın, kayıt dışında kalanların da kayıt içine alınması, dijital ortama aktarılması konusunda çalışmalarımız sürüyor" ifadelerini kullanmıştı.

Tüketici güveni yüzde 1,3 azaldı

Tüketici güven endeksi aralıkta aylık bazda yüzde 1,3 gerileyerek 75,6 oldu.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), 2022 yılı Aralık ayına ilişkin tüketici güven endeksi verilerini açıkladı.

Buna göre, TÜİK ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası işbirliğiyle yürütülen "Tüketici Eğilim Anketi" sonuçlarından hesaplanan mevsim etkilerinden arındırılmış tüketici güven endeksi, aralıkta, geçen aya göre yüzde 1,3 azaldı. Kasımda 76,6 olan endeks, bu ay 75,6 olarak kayıtlara geçti.

Mevcut dönemde hanenin maddi durumu endeksi kasımda 58,3 iken aralıkta yüzde 1,5 düşüşle 57,4'e geriledi.

Gelecek 12 aylık dönemde hanenin maddi durum beklentisi endeksi ise kasımda 75,8 iken aralıkta yüzde 0,6 azalışla 75,4'e indi.

Kasımda 80,5 olan gelecek 12 aylık dönemde genel ekonomik durum beklentisi endeksi yüzde 4 değer kaybederek bu ay 77,3 oldu.

Gelecek 12 aylık dönemde dayanıklı tüketim mallarına harcama yapma düşüncesi endeksi ise kasımda 91,9 iken aralıkta yüzde 0,7 artarak 92,6 olarak kayıtlara geçti.

Çiftçinin ne üreteceğine bakanlık karar verecek

Ali Ekber YILDIRIM

20 Aralık 2022 Salı

Tarım ve Orman Bakanlığı, Tarım Kanunu’nda ve yine tarımla ilgili bazı kanunlarda, Orman Kanunu’nda çok köklü değişiklikler yapıyor. Bu konuda hazırlanan “Tarım Kanununda ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Taslağı” son aşamaya geldi. EKONOMİ gazetesinin ulaştığı taslağa göre, bakanlıkça belirlenen ürün ve ürün gruplarının üretimi için çiftçiler Tarım ve Orman Bakanlığı’ndan izin almak zorunda. Yani çiftçinin ne üreteceğine bakanlık karar verecek. İzin almayanlar önce uyarılacak, izin almadan üretime devam ederlerse desteklerden men ve idari para cezası uygulanacak.

Bir başka önemli değişiklik bakanlığın belirlediği ürünleri çiftçi sözleşmeli olarak üretmek zorunda. Tarımsal desteklemeler Çiftçi kayıt Sistemi’ne (ÇKS) göre değil, bakanlığın belirlediği kayıt sistemlerine göre ödenecek. Ayrıca üst üste iki yıl ekilmeyen tarım arazileri Tarım Bakanlığı tarafından öncelikle bulunduğu yerde ikamet edenlere veya sivil toplum kuruluşları ile meslek odalarına kiralanacak.

Üretim için bakanlıktan izin alınacak

Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti) Hükümeti döneminde çıkarılan 18/4/2006 tarih ve 5488 sayılı Tarım Kanunu’nun 7. maddesinde yapılacak değişiklikle çiftçiler üretim yapmadan önce Tarım ve Orman Bakanlığı’ndan izin almaları şartı getiriliyor. Yapılması öngörülen değişiklik özetle şöyle:

“Tarımsal üretimin planlanması, gıda güvencesi ve güvenliğinin temin edilmesi, verimliliğin artırılması, çevrenin korunması ve sürdürülebilirliğin tesis edilmesi için Bakanlıkça belirlenen ürün veya ürün gruplarının üretimine başlanmadan önce bakanlıktan izin alınır. Bakanlık, arz ve talep miktarı ile yeterlilik derecesini dikkate alarak hangi ürün veya ürün gruplarının üretileceği ile tarım havzası veya işletme bazında asgari ve azami üretim miktarlarını belirler.”

İzin almayanlara desteklerden men ve idari para cezası

Bakanlığın belirlediği ürün ve ürün gruplarında izin almadan ekim yapanlara tarımsal desteklemelerden 5 yıl men cezası ve ayrıca idari para cezası verilecek. Hazırlanan kanun taslağına göre, Tarım Bakanlığı'ndan izin almadan üretim yapanlar ilk kez tespit edildiğinde yasaya uygun faaliyet göstermeleri için Bakanlık tarafından yazılı olarak uyarılacak. Bakanlık tarafından yazılı olarak uyarılan ancak uyarı tarihinden itibaren 12 ay içerisinde bu maddeye uygun faaliyette bulunmayanlar, uyarı tarihinden itibaren 5 yıl süreyle hiçbir destekleme programından yararlandırılmayacak.

Yazılı uyarı ve desteklerden men cezasına rağmen bir sonraki takvim yılında da faaliyette bulunduğu tespit edilenlere, ürün grubuna göre bu faaliyetten elde edilecek yıllık brüt hasılasının yüzde birinden beşine kadar idari para cezası verilecek. Çok yıllık üretim faaliyetlerinde yazılı uyarı ve destekten yararlandırmama işlemlerinin tesis edilmesine rağmen bu maddenin ikinci fıkrasına aykırı olarak üretime devam edenlere, aykırı faaliyette bulunduğu tespit edilen her yıl için bu faaliyetten elde edilecek yıllık brüt hasılasının yüzde birinden beşine kadar idari para cezası verilecek.”

Brüt hasıla nasıl hesaplanacak?

İdari para cezasının hesaplanmasına esas brüt hasıla, bir önceki takvim yılında Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından yayımlanan üretimin yapıldığı il genelinin ortalama verim değeri ile rayiç fiyat dikkate alınarak hesaplanacak. TÜİK tarafından verim değeri yayımlanmayan ürünlerin ortalama verim değeri Tarım ve Orman İl Müdürlüğü'nce belirlenecek. Bu maddede yer alan idari yaptırımlar mahalli mülki amir tarafından uygulanacak. Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenecek.

Bakanlıktan izin almanın gerekçesi

Kanun taslağına göre çiftçilerin üretim yapmadan önce bakanlıktan izin almalarının gerekçesi şöyle ifade ediliyor: “Ekonomik, sosyal ve çevresel açıdan yaşanan gelişmeler ile küresel iklim değişikliği tarımsal üretimi önemli ölçüde etkilemektedir. Diğer taraftan artan nüfus ve kentleşme ile gıdaya olan talep artışı, doğal kaynakların etkin bir şekilde kullanılmasına imkân sağlayacak planlamaları zorunlu hale getirmektedir. Tarım politikalarının amaçları, ilkeleri ve öncelikleri doğrultusunda ülkemizde tarımsal üretimi planlamak, gıda güvencesi ve güvenliğini temin etmek üzere üretim öncesinde Bakanlıktan izin alınmasını sağlayacak düzenlemelere ihtiyaç duyulmaktadır. Yapılacak bu düzenlemeler ile arz ve talep durumuna göre üretim gerçekleştirilerek, kaynakların sürdürülebilirlik ilkesi çerçevesinde verimli kullanılmasına imkân sağlanacaktır.”

Sözleşmeli üretimin şartları yeniden belirleniyor

Tarım Kanunu'nda yapılması öngörülen köklü değişikliklerden birisi de sözleşmeli üretim. Kanunun 13. maddesi değiştirilerek sözleşmeli üretimle ilgili öngörülen düzenlemeler şöyle sıralanıyor:

“Sözleşmeli üretim aşağıdaki usul ve esaslar çerçevesinde yürütülür:

a) Sözleşmede yer alan tarafların haklarının korunması ve sorumluluklarının belirlenmesi için sözleşmenin taraflarında aranacak vasıflar, sözleşmeye konu ürünün teslim ve teslimat koşulları, fiyat ve miktardaki değişim oranları, aynı ve nakdi avansın sınırları ile kapsamı ve benzer hususların da içerisinde olduğu sözleşme genel şartları tarımsal faaliyet alanlarına göre Bakanlık tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

Bakanlığın belirlediği ürünler sözleşmeli üretilecek

b) Sözleşmeli üretimde irade serbestisi esastır. Ancak salgın hastalıklar, tarım ürünleri ticaretinde yaşanan gelişmeler karşısında arz güvenliğinin sağlanması, tarımsal üretimin iç veya dış talebe uygun olarak ayarlanması veya bitki ve hayvan sağlığının korunması amacıyla, ihtiyaç halinde Bakanlık tarafından belirlenen ürün veya ürün grupları bu madde kapsamında sözleşmeli olarak üretilir.

c) Bakanlık, sözleşmeli üretimin geliştirilmesi, izlenmesi ve kontrol edilmesi amacıyla sözleşmenin taraflarını ve kapsamını içeren kayıt sistemleri oluşturur ve sözleşmeler bu kayıt sistemleri kullanılmak suretiyle de düzenlenebilir.

ç) Tarımsal üretim sözleşmesine tabi ürünlere veya üretim varlıklarına sigorta yaptırılması zorunludur.

Sözleşmeden vazgeçen alıcı veya satıcıya ceza geliyor

d) Tarımsal üretim sözleşmelerinde, mücbir sebepler haricinde sözleşme kapsamında üretilen ürünün alımından veya satımından vazgeçen üretici ya da alıcılar için ceza koşulu belirlenir. Ceza koşulu, alımından ya da satımından kaçınılan ürün miktarının sözleşmedeki bedelinin yüzde yirmisinden az ve yüzde ellisinden fazla olamaz. Et ve Süt Kurumu'nun (ESK) taraf olduğu sözleşmelerde üretici için ceza koşulu bu bentte yer alan alt sınırdan daha az olarak belirlenebilir veya ceza koşuluna yer verilmeyebilir.

e) Tarımsal üretim sözleşmesinden doğan davalarda arabulucuya başvurulmuş olması dava şartıdır. Bu uyuşmazlıklarda sözleşmeli üretim konusunda uzmanlık eğitimi almış olan arabulucular görevlendirilir. Arabulucu, yapılan başvuruyu görevlendirildiği tarihten itibaren iki hafta içinde sonuçlandırır. Bu süre zorunlu hâllerde arabulucu tarafından en fazla bir hafta uzatılabilir. Bu bendin uygulanmasına ilişkin hususlar Tarım ve Orman Bakanlığı'nın görüşü alınarak Adalet Bakanlığı'nca çıkarılan yönetmelikte belirlenir.

f) Tarımsal üretim sözleşmesinden doğan davalarda basit yargılama usulü uygulanır ve bu davalar ivedi olarak görülür. Bu sözleşmeden doğan davalar ile icra takiplerinde üretici, yapılacak tüm yargılama ve icra takip giderlerinden geçici olarak muaf tutulur. Dava ve icra takibi sırasında yapılması gereken tüm giderler Devlet tarafından avans olarak ödenir. Ertelenen tüm giderler ile Devletçe ödenen avanslar dava ve takip sonunda haksız çıkan taraftan tahsil olunur.”

ÇKS yerine bakanlığın belirlediği kayıt sistemleri

Hazırlanan kanun taslağında ÇKS’de kayıtlılık oranının yüzde 60’larda olduğuna dikkat çekilerek, Tarım Kanunu’nun geçici 2. maddesinde yer alan “bitkisel üretimle ilgili destekleme ödemelerinde çiftçi kayıt sistemi” esas alınır ibaresi kaldırılarak yerine “destekleme ödemelerinde Bakanlıkça belirlenen kayıt sistemleri” getiriliyor.

Kenevir üretimine düzenleme

“Tarım Kanununda ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Taslağı” ile kenevir üretimi ve kotası ile ilgili düzenlemeler yapılması da öngörüldüğü. 12/6/1933 tarihli ve 2313 sayılı Uyuşturucu Maddelerin Murakabesi Hakkında Kanun’un 23. maddesinin birinci fıkrası şu şekilde değiştiriliyor: “Lif, tohum ve sap üretimi ile tıbbi amaçlı kenevir yetiştiriciliği, Tarım ve Orman Bakanlığı’nın iznine tabidir. Lif, tohum ve sap üretimi amacıyla izinli kenevir yetiştiriciliği ile izinsiz kenevir yetiştiriciliğine yönelik yapılacak iş ve işlemler, Tarım ve Orman Bakanlığı’nca çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

Tıbbi amaçlı kenevir yetiştiriciliği ve/veya işlenmesi Toprak Mahsulleri Ofisi Genel Müdürlüğü tarafından yapılır veya yaptırılır. Gerektiğinde ülke arz ve talep durumunda göre Cumhurbaşkanınca belirlenen kota doğrultusunda, Toprak Mahsulleri Ofisi Genel Müdürlüğü kontrolünde gerçek veya tüzel kişilere yaptırılabilir. Tıbbi amaçlı kenevir yetiştiriciliğinde, münhasıran esrar elde edilmesini engelleyecek her türlü tedbirin alınması, kenevirin hasadı, işlenmesi, ihrarı, ihracı veya satışına ilişkin usul ve esaslar, Sağlık Bakanlığı’nın görüşü alınmak suretiyle Tarım ve Orman Bakanlığı’nca çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.”

Tıbbi amaçlı kenevir üretimi yaygınlaşacak

Taslakta tıbbi kenevir üretimi ile ilgili değişikliğin gerekçesi özetle şöyle ifade ediliyor: “Ülkemizde 2313 sayılı Uyuşturucu Maddelerin Murakabesi Hakkında Kanun’un 23’üncü maddesine dayanılarak lif, tohum, sap ve benzeri amaçlarla kenevir yetiştiriciliğine izni verilebilmektedir. Bununla birlikte, son yıllarda dünyada kenevir ve kenevirden elde edilen ürünler yaygınlaşmış ve birçok ülkede lif ve tohum amacı yanında tıbbi amaçlı kenevir üretimine yönelik çalışmalar başlatılmıştır. Bu nedenle, Dünyada yaşanan gelişmeler çerçevesinde ilaç ve gıda takviyesi ile diğer endüstriyel alanlarda kenevir üretiminin ve ürün çeşitliliğinin artırılmasına; Ülkemizin üretim

potansiyeli dikkate alındığında, çiftçimizin de bundan pay alabilmesi için izinli olarak tıbbi amaçlı kenevir üretimini gerçekleştirmek üzere Kanun değişikliğine ihtiyaç duyulmaktadır.”

İki yıl ekilmeyen arazileri Bakanlık başkasına kiralayacak

Tarım Kanunu ve bazı kanunlarda değişiklik yapılmasını öngören torba yasada en önemli değişikliklerden birisi de 5403 Sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanım Kanunu’nda yapılacak değişiklik. Toprak Koruma ve Arazi Kullanım Kanunu’nun 44. maddesinde öngörülen değişiklikle iki yıl üst üste ekilmeyen tarım arazilerinin Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından başkalarına kiraya verilmesini düzenliyor.

Kanun maddesine eklenen fıkralarla yapılması öngörülen düzenleme şöyle:

“Bakanlık; Hazine’nin özel mülkiyetinde veya devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan tarım arazileri hariç olmak üzere, mülkiyeti kamu kurum ve kuruluşlarına, gerçek ve tüzel kişilere ait olup, hisselilik, mülkiyet ihtilafı, parçalılık, tarımsal faaliyete son verilmesi, göç veya başka bir sebeple üst üste iki yıl süreyle işlenmeyen tarım arazilerini tespit ederek, ekonomiye kazandırılması ve kamu yararına kullanılması için bu arazileri kira geliri arazi maliklerine ait olmak üzere ve arazinin vasfının değiştirilmemesi şartıyla sezonluk olarak rayiç bedelden aşağı olmamak üzere kiraya verir.

*** Kiralamada öncelik aynı yerde ikamet edenlerde olacak**

Kiralama öncelikli olarak kiraya verilecek arazinin bulunduğu yerleşim yerinde ikamet edenlere ya da 5488 sayılı Tarım Kanunu’nun 3’üncü maddesinde belirtilen sivil toplum kuruluşlarına (Tarımsal alanda faaliyet gösteren kooperatif, birlik, dernek ve vakıflar ile gönüllü kuruluşları)ve meslek odalarına yapılır. Bakanlık kiralama işlemlerini genel hükümlere göre taşınmaz ticareti yetki belgesine sahip işletme ve sözleşmeli işletmelere de yaptırabilir. Bu maddeye göre kiralanın araziler ÇKS’ye kaydedilir ve kiracılar bu arazilerle ilgili tarımsal desteklerden yararlandırılır.

Kiralanacak arazilerin rayiç kira bedelleri ve kiralayanların yetiştirebilecekleri ürün veya ürün grupları bakanlık il veya ilçe müdürlükleri tarafından mahallinde veya elektronik ortamda ilan edilir. Öncelikli gruplardan birden fazla istekli çıkması halinde en yüksek teklifi verene kiralanır. Öncelikli gruplardan istekli çıkmaması halinde diğer isteklilerden en yüksek teklifi verene kiralanır.

Arazi maliklerine veya hak sahiplerine ulaşılamaması halinde kira bedelleri araziye özgülenerek bir kamu bankası nezdinde açılacak vadeli hesaba yatırılarak nemalandırılır. Mülkiyeti ihtilafı arazilerde ihtilafın giderilmesi halinde biriken kira geliri ve ferileri hak sahiplerine dağıtılır.

Kiralanacak arazilerin; sınıfı, parsel büyüklüğü, verimliliği gibi hususlar dikkate alınarak tespit edilmesi, kiralama usul ve esasları, kira bedellerinin ve sürelerinin belirlenmesi ile kiralamaya ve kira gelirlerinin hak sahiplerine dağıtımı ile bu

maddenin uygulanmasına ilişkin diğer hususlar Bakanlık tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.”

*** Kamu yararı gözetilerek boş arazi bırakılmayacak**

Tarım ve Orman Bakanlığı, hazırlanan kanun taslağında ekilmeyen tarım arazilerinin kiralama yöntemiyle tarıma kazandırılmasının gerekçesini şöyle açıklıyor: “Diğer yandan yine ülkemizin gıda güvenliğinin temini ve üretim için müsait olan tüm tarım arazilerinin etkin bir şekilde üretim sürecine dahil edilerek üretim imkanlarının artırılması maksadıyla atıl kalmış tarım arazilerinden faydalanılması bir zaruret olarak karşımıza çıkmıştır. Yapılması öngörülen kanuni düzenlemeyle tarımsal üretimin sürekliliği ve artan nüfus ve ihtiyaçlar karşısında üretim artışının temini ile atıl durumda bulunan arazilerin mülkiyet hakkının özüne dokunulmaksızın, kamu yararı gözetilerek milli ekonomiye ve üretime kazandırılması için hisselilik, parçalılık, mülkiyet ihtilafları, tarımsal faaliyetin sonlandırılması, göç ve diğer nedenlerden dolayı gerçek veya tüzel kişilerin mülkiyetinde olmakla birlikte değerlendirilemeyen atıl tarım arazileri üzerinde kiralama suretiyle tarımsal faaliyet yaptırılması ve bu arazilerin sahiplerine de kiralamadan elde edilen gelirin dağıtılması öngörülmektedir.”

Yapılacak değişiklikler ne getiriyor?

1. Bakanlıkça belirlenen ürün ve ürün gruplarının üretimi için çiftçiler bakanlıktan izin almak zorunda, izin almayanlara ağır cezalar geliyor
2. Bakanlık tarafından belirlenen ürünler sözleşmeli olarak üretilmesi zorunlu hale geliyor
3. Desteklemeler Çiftçi Kayıt Sistemi yerine Bakanlıkça belirlenen kayıt sistemleri ile verilecek.
4. Lif, tohum ve sap üretimi ile tıbbi amaçlı kenevir yetiştiriciliği, Tarım ve Orman Bakanlığı’nın iznine bağlı olacak, üretim kotasını Cumhurbaşkanı belirleyecek.
5. Üst üste 2 yıl ekilmeyen tarım arazileri Bakanlıkça kiraya verilerek üretim yapılması sağlanacak.

Büyük döviz operasyonunun yıldönümü kutlu olsun!

Alaattin AKTAŞ

21 Aralık 2022 Çarşamba

Üç tarihi hiç unutmayalım...

✓ 16 Aralık 2021, 19 Aralık 2021 ve 20 Aralık 2021...

✓ 16 Aralık faiz indirim, 19 Aralık Erdoğan'ın faiz indiriminin devam edeceğine ilişkin açıklaması, 20 Aralık vatandaşın dövize hücumu ve doların 18.30'a tırmanması, yine 20 Aralık akşamı KKM'nin açıklanması ve yüksek kurdan döviz alanların büyük kayba uğraması...

İlk adım 23 Eylül 2021'de atıldı. Mart ayında yüzde 19'a çıkarıldıktan sonra beş ay boyunca sabit tutulan Merkez Bankası'nın politika faizi 23 Eylül'de indirilmeye başlandı. Faiz indirme operasyonunun ilk bölümü 16 Aralık'ta tamamlandı.

16 Aralık Perşembe de sanki operasyonunun ikinci bölümünün ilk günüydü. Merkez Bankası nisan-ağustos döneminde hep politika faizinin enflasyonun altında tutulmayacağını açıklamış ve buna göre tutum alınacağını altını çizmişti ama artık sanki bu politika değişiyordu. 16 Aralık'ta faiz yüzde 14'e indirilmiş ve çoktan enflasyonun altına çekilmişti.

16 Aralık'ta kısa süreli yeni bir dönem başlatılıyordu. Merkez Bankası'nın faizi yüzde 15'ten yüzde 14'e çekilince vatandaş dövize hücum etmeye başlamıştı. Kur tırmanıyordu.

Geliyoruz üç gün sonrasına, 19 Aralık Pazar gününe... Cumhurbaşkanı Erdoğan Türkiye'nin Akademi Ödülleri töreninde yaptığı konuşmada faizlerin düşürülmesine dönük eleştirileri hatırlatarak **“Benden farklı bir şey beklemeyin”** demek suretiyle faiz indiriminin devam edeceği konusunda çok net bir mesaj veriyordu.

Artık ok yaydan fırlamıştı... Merkez Bankası'nın 16 Aralık'taki faiz indirimi, Erdoğan'ın üç gün sonra indirimin daha da devam edeceğine dönük mesajı...

20 Aralık Pazartesi... Vatandaş elinde avucunda ne varsa dolara yatırmaya başladı. Dolar bir günde iki liraya yakın artış gösterdi. 18 lira sınırı aşılmış ve artık 18.30 görülmüştü.

20 Aralık Pazartesi akşamı... Cumhurbaşkanı Erdoğan kabine toplantısından sonra yaptığı konuşmada kur korumalı mevduat uygulamasını açıkladı.

Ve nasıl olduysa o gece vatandaş elindeki döviz satmaya başladı! Daha kur korumalı mevduatın ne olduğu bile tam anlaşılamamışken tabii ki vatandaş döviz satmıyordu. Kaldı ki vatandaşın satmasıyla kur öyle bir gecede neredeyse üçte bir oranında geriler miydi?

Dolar 11 liraya iniyor

Türkiye 21 Aralık sabahına çok farklı bir manzarada uyandı...

Herkes ne olduğunu anlamaya çalışıyordu. Uzun süredir yükseliş eğiliminde olan dolar hızla gerilemiş ve 21 Aralık'ta 13 liralara inmişti. Gerileme sonraki günlerde devam etti ve bir ara 11 liralara görüldü.

Vatandaşın döviz sattığı yoktu. Hele hele KKM'nin açıklandığı saatlerin hemen sonrasında döviz üçte bir aşağı çeken inişte vatandaşın etkisi neredeyse hiç yoktu.

Merkez Bankası ve kamu bankaları piyasaya girmiş ve tüm güçleriyle döviz satmaya başlamışlardı.

Dövizin belini kıran bu satışı.

Üç beş gün önce, hatta kararın açıklandığı 20 Aralık Pazartesi günü dövize hücum etmeye adeta yönlendirilen vatandaşın da beli kırılmıştı!

Sürekli olarak faizin düşürüleceği söylenerek döviz almaya itilen ve özellikle 13-20 Aralık haftasında çok yüksek fiyattan döviz alan vatandaş 21 Aralık sabahı adeta şoka girmişti. Ve o şoktan da kolay kolay çıkılamadı.

Bir yıl önce 18'e yakın kurdan, hatta 18'in üstünden dolar alan vatandaş yeniden bu düzeyi görmek için sekiz-dokuz ay beklemek durumunda kaldı. Reel olarak çok büyük bir kayıp söz konusuydu.

“Çarpılan küçük yatırımcı oldu”

Maliye Bakanı Nureddin Nebati'nin doların 18'in üstüne çıkıp ardından 11'lere kadar gerilemesinden sonra yaptığı açıklama da çok tartışıldı.

Nebati bu hızlı dalgalanmadan zarar görenlerle ilgili olarak **“Çarpılan küçük yatırımcı oldu”** dedi.

Öyleyse çarpan kim?

Peki, bir çarpılan varsa, çarpan kimdi?

Dövizin hızla yükseleceğine ilişkin dolaylı yoldan mesajlar verenler miydi?

Daha da önemlisi niye böyle yapılmıştı ki? Niye sonunda vatandaşın zararlı çıkacağı bir adım atılmıştı ki?

20 Aralık akşamı açıklanacak kur korumalı mevduat o gün akşamüstü akıllara gelmiş olamayacağına göre anlaşılan üstünde uzun süre tartışılan bir düzenlemeydi. Bu düzenlemenin Merkez Bankası ve kamu bankalarının döviz satışıyla desteklenmesi ve böylece dövizin gerilemesinin sağlanması da amaçlanmıştı. Bu konuda kamuoyuna küçük ipuçları verilerek, hatta sızdırılarak vatandaşın dövize hücum etmesi önlenip daha sonra zarara girmesinin önüne geçilemez miydi?

Sahi bütün bunlar niye yapılmadı da vatandaş büyük bir zarara uğradı?

Yoksa dövizin iyice tepeye çıkması özellikle mi istendi?

Ya da 20 Aralık'ta döviz zirveye çıktığında yüklü satışlar yapanlar var mıydı?

Abdulkadir Selvi

Kılıçdaroğlu, İmamoğlu'nu davet ederek hangi mesajı verdi

Kılıçdaroğlu, Ekrem İmamoğlu'nun CHP grubuna katılacağını sosyal medya hesabından duyurup bir de altına, "Geliyor gelmekte olan" anonsunu koyunca, CHP'ye yakın medya, cumhurbaşkanı adayı belli oluyor diye yayınlar yapınca CHP grubunu izlemek kaçınılmaz oldu.

Meclis'in yolunu tuttum.

Ekrem İmamoğlu ile Meclis'e eşzamanlı olarak girdik. Grup toplantısı başlamadan önce Kılıçdaroğlu, İmamoğlu'nu bir süre makamında ağırladı. Ve bingo.

FOTOĞRAF SAVAŞI

İlk fotoğraf geldi.

Meral Akşener'in sevinçle Ekrem İmamoğlu'nun boynuna sarıldığı fotoğraf karesinden sonra bu kez Kemal Kılıçdaroğlu, Ekrem İmamoğlu'nun boynuna sarıldı. Bu fotoğrafa bakınca Ekrem İmamoğlu'nun vücut dili dersi aldığını düşündüm. Çünkü elini Kılıçdaroğlu'nun omuzunu atarak, inisiyatif bende mesajını vermeyi ihmal etmedi.

YAN YANA YÜRÜDÜLER

CHP grubuna Meclis koridorlarından geçip yürüyerek geldiler. Kılıçdaroğlu ile İmamoğlu yan yana yürüyordu. İmamoğlu, Seyit Torun'la kolkola yürüdü. Kılıçdaroğlu ile sohbet etti. Kılıçdaroğlu ile İmamoğlu'nun el ele. kolkola yürümesini bekleyenler pek memnun kalmadı. İmamoğlu, Seyit Torun'la konuşarak heyecanını yenmeye çalışıyor gibi bir izlenim verdi. Kılıçdaroğlu ise gergindi.

'EL ELE, OMUZ OMUZA' SLOGANLARI

Kılıçdaroğlu ile İmamoğlu, grup toplantısının yapıldığı salona girince "El ele, omuz omuza" sloganları yükseldi. Onu Nâzım Hikmet'in, "Güzel günler göreceğiz, güneşli günler" dizeleri takip etti. Mansur Yavaş'ın da destek için salonda bulunacağı söyleniyordu ama Yavaş yoktu. CHP grubunda haliyle her zamankinden farklı bir hava vardı.

Oturumu yöneten CHP Grup Başkanvekili Özgür Özel, İmamoğlu'nu anons edince salondan önce alkışlar yükseldi sonra, "El ele, omuz omuza" sloganları atıldı. Belli ki partililer Kılıçdaroğlu ile İmamoğlu'nun ele ele, yan yana olmasını istiyorlardı. Partide çatlak istemiyorlar, birlik ve beraberlik mesajı veriyorlardı.

MESSİ Mİ RONALDO MU

CHP'ye yakın medya çok yoğun ilgi göstermişti. "Messi gelmiş, görelim dedik" diyenler vardı. "Messi mi olur yoksa Ronaldo gibi kupaya erken mi veda eder. Belli değil" dedim. CHP'ye yakın gazeteciler, 'İmamoğlu'cular ve 'Kılıçdaroğlu'cular olarak ikiye bölünmüşlerdi. 'İmamoğlu'cular, Kılıçdaroğlu'nun, İmamoğlu'nu kürsüye davet edip kolunu kaldırmasını, böylece İmamoğlu'nun cumhurbaşkanı adayı olarak ilan edilmesini bekliyordu. Hayal kırıklığına uğradılar. 'Kılıçdaroğlu'cular ise, sadece Meral Akşener'e mesaj vermekten öte bir şey beklenmemesi gerektiğini savunuyorlardı. Onlar haklı çıktı.

KILIÇDAROĞLU KÜRSÜDE

Kılıçdaroğlu kürsüye çıktığında beklenti ilk iş olarak Ekrem İmamoğlu'nu kürsüye davet edip bir konuşma yapmasını teklif etmek ve kürsüde birlik-beraberlik görüntüsü vermek yönündeydi. Ama olmadı. Kılıçdaroğlu konuşurken kameralar Ekrem İmamoğlu'na dönmüştü.

Kılıçdaroğlu kürsüde tam 45 dakika kaldı. İlk 37 dakikada Ekrem İmamoğlu konusuna girmede. Önce Mithat Sancar'ın HDP binasına sokulmamasına değindi. Sancar'a destek verdi. HDP ile Kılıçdaroğlu arasında farklı bir temas yürüyor. Fırsat olurca ona değineceğim. Şimdi tekrar Kılıçdaroğlu'nun konuşmasına döneceğim.

Kılıçdaroğlu kürsüde, taşeron işçiler sorununa mı değinmedi, 28 Şubatçı paşalar için çağrı mı yapmadı, hatta ve hatta süt üretiminin bile üzerinde durdu ama bir türlü Ekrem İmamoğlu konusuna gelmiyordu. 37'nci dakikanın sonunda Ekrem İmamoğlu konusuna değindi.

BABA-OĞUL İLİŞKİSİ

İlk olarak Ekrem İmamoğlu ile aralarında olan yakınlığı anlatma gereği duydu.

“Sizin bilmediğiniz ama bizi yakından tanıyanların iyi bildiği bir şeyi bu kürsüden sizlere ifade edeceğiz, biz Ekrem İmamoğlu ile baba-oğul ilişkisi gibiyiz” dedi. Salondan alkışlar yükseldi. Ama İmamoğlu’nu kürsüye davet edip bunu söylese daha inandırıcı olurdu. Kılıçdaroğlu belli ki Meral Akşener’e mesaj vermişti. Çünkü Ekrem İmamoğlu, Akşener’e, “Abla” diyor. Akşener de ona, “Ekrem” diye hitap ediyor.

Ekrem İmamoğlu’nun bir ablası vardı, şimdi bir de siyaseten bir babası oldu. Ama bu baba, ‘Demirel’li şarkı sözlerinde olduğu gibi, “Ben sizin babanızım, ben ne dersem o olur” türündeydi. Siyasette ne baba-evlat ilişkisi gördük. Ecevit’le Hüsamettin Özkan ilişkisi baba-oğul ilişkisi değil miydi? Ne oldu? Ecevit’e en büyük darbeyi Hüsamettin Özkan vurdu. Ekrem İmamoğlu’nda da o potansiyel var.

VE FİNAL

Her defasında Kılıçdaroğlu’nu kimse hafife almasın diyorum. Kılıçdaroğlu, yine Ekrem İmamoğlu hakkında, “16 milyonun sevgilisi” dedi. Oysa Akşener 85 milyon arkanda diyerek cumhurbaşkanı adaylığını ima etmişti ama Kılıçdaroğlu, “Sen İstanbul Büyükşehir Belediye başkanısın, başkan kal” mesajını verdi.

Kılıçdaroğlu’nun finali ilginçti. “Herkes Bay Kemal’i beklesin” dedi ve kürsüden indi. O sırada gözlerim Ekrem İmamoğlu’na takıldı. Beni bunun için mi Ankara’ya davet ettiniz, der gibi bir hali vardı.

Sonuç ne oldu? Kılıçdaroğlu, hem parti içine birlik beraberlik mesajı verdi hem de Saraçhane’deki görüntüler nedeniyle Akşener’in bir adım önüne geçmeye çalıştı.

BÜYÜK FOTOĞRAF

Ama asıl büyük bir fotoğraf vardı. O da Kılıçdaroğlu, İmamoğlu’nu Ankara’ya davet ederek, bir kez daha cumhurbaşkanı adayı yapmayacağı mesajını verdi. “Herkes Bay Kemal’i beklesin” diyerek, “Cumhurbaşkanı adayı benim” dedi.

Esfender KORKMAZ

Hazine Bakanı hangi dünyada yaşıyor?

21 Aralık 2022 Çarşamba

Hazine ve Maliye Bakanı; "faiz artışı olsaydı, yatırım duracak, üretim azalacaktı" diyor. Açıklanan resmî verilere ve yaşadığımız gerçeklere alenen aykırı olduğu için Bakanın bu sözünü yorumlamak insana ağır geliyor. Ama Türkiye adına konuştuğu için yorumlamak zorunda kalıyoruz.

Bir ülkede ekonomi yönetimi yaşanan sorunların farkında değilse, krizin derinleşmesi kaçınılmaz olacaktır. Ekonomi yönetiminin kendi dünyasında yaşaması, deve kuşu gibi başını kuma gömmesi, ekonomik gidişatı bile bile yanlı ve yanlış yorumlaması krizden daha ağır bir sorundur.

Üretim, yatırım ve istihdamla ilgili, TÜİK ve Merkez Bankası tarafından yayınlanan son veriler şöyledir;

Üretimle ilgili veriler;

*Ekim ayında toplam sanayi üretim endeksinde yıllık artış yüzde 2,5 oldu.

*Gayri Safi Yurt içi Hasıla (GSYH) üçüncü çeyrekte yüzde 3,9 oranında büyüdü. Fert başına gelir aynı çeyrekte yüzde 2,46 oranında arttı.

*Merkez Bankası 2022 Kasım ayı İktisadi Yönelim İstatistikleri'ne göre, iktisadi eğilim anketine göre, son üç ayda üretim hacmi, toplam siparişler düştü. Gelecek üç ayda da düşmesi bekleniyor.

*Yine Merkez Bankası Ekim ayı anketinde, imalat sanayiinde geçen sene 78,1 olan kapasite kullanım oranı bu sene 75,9'a geriledi.

Yatırımlarla ilgili veriler;

*TÜİK'in açıkladığı 2022 yılı üçüncü çeyrek GSYH verilerine göre, sabit sermaye yatırımları yüzde 1,3 oranında daraldı.

*Toplam ithalat içinde sermaye ve yatırım malları ithalatının payı, 2020'de yüzde 14,4 seviyesinde iken, 2022'de yüzde 10,8 seviyesine geriledi.

*2022 Ocak-Ekim, 10 ayda gayrimenkul hariç Türkiye'ye gelen doğrudan yabancı yatırım sermayesi, 1,1 milyar dolar oldu. Oysa ki 2015 yılında yine gayrimenkul hariç Türkiye'ye 15,1 milyar dolar ve 2020 yılında 3,3 milyar dolar yabancı yatırım sermayesi girişi olmuştu.

*2022 Ocak-Ekim, Portföy Yatırımlarında çıkan yabancı sermaye toplam 14,3 milyar dolar oldu.

İstihdamla ilgili veriler;

*Merkez Bankası İktisadi Yönelim İstatistikleri'ne göre, reel sektör önümüzdeki üç ayda istihdamda gerileme bekliyor.

*TÜİK'in açıkladığı işsizlik verilerine göre 3,7 milyon işsiz var ve işsizlik oranı yüzde 10,1'dir. Ayrıca 3,7 milyon dolayında da iş aramayan ve fakat iş bulsa 15 gün içinde işbaşı yapacak işsiz var. Toplarsak 7,4 milyon işsiz var ve işsizlik oranı da yüzde 18 dolayındadır.

*TOBB tekstil sektörü yetkilisi, sektörde işten çıkarmaların yoğunlaştığını söyledi.

Dış ticaret verileri;

*Ocak -Ekim 10 ayda, dış ticaret açığı 74,4 milyar dolar, cari açık 38,2 milyar dolar oldu.

*TÜİK verilerine göre; 2015 yılında 100 dolara ihraç ettiğimiz bir malı bugün 107,1 dolara ihraç ediyoruz, ancak yine 2015 yılında 100 dolara ithal ettiğimiz malı bugün 143,9 dolara ithal ediyoruz.

Bu verilere bakarsak; Hazine ve Maliye Bakanı'nın doğru söylemediği ortaya çıkar. AKP iktidarı 20 yılını siyaha beyaz algısı yaratarak geçirdi. Bugünkü enflasyon, geçim sıkıntısı, yoksulluk, halkın aklını başına getirdi. Bundan sonra iktidarın her algı operasyonu kendine dönen bir bumerang olacaktır.

İbrahim Kahveci

Bu enerji faturası da ne?

Geçen yıl Temmuz-Kasım arası 5 ayda enerji ithalatına 24 milyar 799 milyon dolar ödeme yapmışız. Bu yıl ise aynı enerji ithalat faturamız 40 milyar 531 milyon dolara yükselmiş.

Enerji ithalatına ödediğimiz fatura 5 ayda %63,4 arttı.

Yılın ilk 11 ayı itibari ile 43,5 milyar dolar olan enerji ithalat faturamız %103 artışla 88,3 milyar dolara yükseldi.

Fatura artıyor artmasına da enerji tüketimimiz ve/veya enerji ithalatımız miktar olarak artıyor mu? Bunu şu açıdan sorguluyorum: Hem büyüme verilerinde hem de sanayi üretim endeksinde üretim artışı ve büyüme gözükmemektedir.

Mesela Ekim 2022 verisine göre sanayi üretimi önceki yıla göre %3,06 artmış görülüyor (takvim etkilerinden arındırılmış durumda %2,5 artış var). Kaba-basit hesaba göre de temmuz-ekim arası 4 ayda sanayi üretimi %2,67 artmış görülüyor. (Bu konuda ilk verileri 14 Aralık günü **Fak-Fuk-Fon ve acayip rakamlar** yazımızda vermiştim)

Üretim artıyor

İstihdam artıyor

İthalat **tutarı** artıyor

ama yine de bir gariplik var. 14 Aralık günü yazımda belirttiğim gibi son 3 ayda (ağustos-eylül-ekim) elektrik tüketimi -%2,21 düşüş göstermiş.

Dün yeniden baktım ve süreyi biraz daha geniş aldım: **Temmuz-Kasım dönemi son 5 ayda elektrik tüketimimiz -%3,74 azalış göstermiş.** Mesela kasım ayında elektrik tüketimi geçen yıla göre -%5,81 azalmış. (elektrik verileri TEİAŞ)

EPDK verilerine göre doğalgaz ithalatı ve tüketiminde de ilginç sonuçlar var. Temmuz-ağustos-eylül dönemi **son 3 ayda doğalgaz tüketimimiz tam olarak -%22,1 azalmış**. Doğalgaz tüketimindeki azalışa bağlı olarak **doğalgaz ithalatımızda da -%14,7 azalış var**.

Peki, doğalgaz tüketimimizi nereden kısmışız? Elbette konut ve bürolardaki kısıntı değil... En büyük doğalgaz tüketimi elektrik üretim santrallerindedir. Ve hemen söyleyelim: **Son 3 ayda elektrik üretimi için kullandığımız doğalgaz tüketimi -%31,3 düşüş gösteriyor**.

Ve sanayi... **Sanayi üretimi için kullandığımız doğalgaz tüketimimiz de -%17,1 azalmış**. Böylece doğalgaz tüketimi elektrik ve sanayi sektörü toplamında -%26,3 düşüş gösterince toplam tüketim de -%22,1 azalmış oldu.

Bu arada bir not: Spot piyasada doğalgaz fiyatları çok yükseldiğinden bu yıl boru hatlarından doğalgaz ithalatına öncelik vermişiz. Ama burada da ilginç bir nokta var. Bu ilginçlik Rusya ile alakalı.

Rusya'dan boru hattı ile doğalgaz ithalatımız -%42,6 azalıyor ama aynı Rusya'dan doğalgaz ithalatımız sadece -%20,1 azalıyor. Veya şöyle izah edeyim: Geçen yıl Rusya'dan ithal ettiğimiz gazın tamamını boru hatlarından almışız. Oysa **bu yıl Rusya'dan doğalgaz ithalatının yaklaşık yüzde 28'ini boru hattı dışında ithal etmiş görüyoruz**.

İnsan sormadan edemiyor: Yıllarca pahalı olan ama şimdi çok daha ucuz hale gelen boru hattı gazı dururken neden Rusya'dan boru hattı dışında gaz ithal ediyoruz?

Gelelim işin petrol kısmına...

Şu nedenle: Enerji ithalat faturası son 5 ayda %63,4 ve son 11 ayda %103,0 artıyor ama doğalgaz ithalatı artmadığı gibi düşüyor... O zaman bu fatura artışı neden ve nereden?

En büyük iki ithalat kalemi

Ham petrol ve motorin... Ham petrol ithalatı %13,90 artarken motorin ithalatı -%10,4 azalıyor.

Bu veriler bize akaryakıt sektöründe net bir artış veya azalış olmadığını, sektörün geçen yıllara aynı oranda gittiğini gösteriyor.

Soru şu: Miktar artışının akaryakıtta nötr, doğalgazda ise yüzde 20'i üzeri düştüğü, fiyatın ise sadece yüzde 30-40 arttığı bir yerde ithalat faturası nasıl %100 artabiliyor?

Bu işte bir terslik olmalı... Ya da biz 25 yıllık kontratlar ile petrol ve türev ürünlere bağlı boru hattı doğalgazı yerine çok ama çok daha pahalı spot gaz mı kullanmaya başladı?

O zaman sormak lazım: Özal ve Mesut Yılmaz dahil bu gaz boru hatlarını neden kurdu? Türk Akım'dan pahalıya mı gaz alıyoruz?

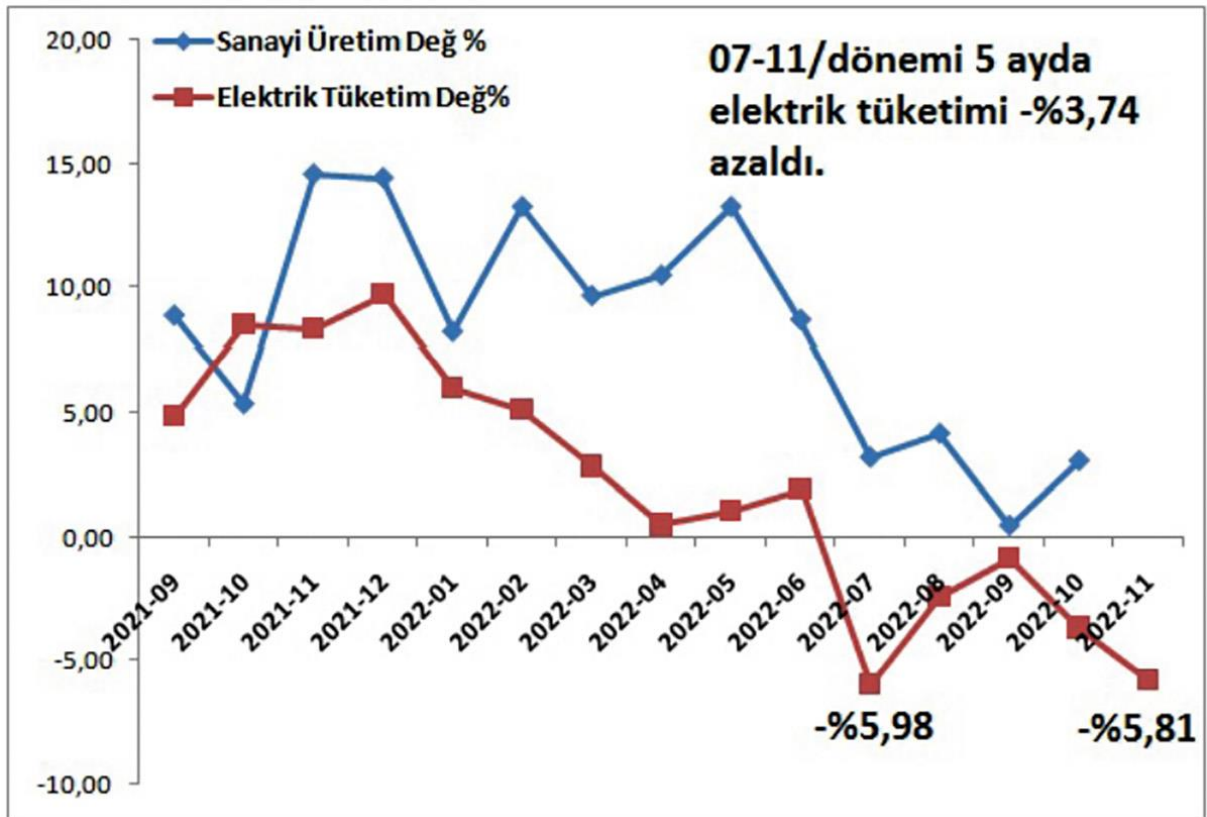
Sahi bu enerjide ne oluyor? Birisi açıklar mı?

Ve son soru: Üretim ve büyümeyi enerji tüketimini azaltarak nasıl başardık? Bu TÜİK verileri ne kadar gerçek?

Konuyu şöyle bağlayalım: Ekim ayında sanayi üretimi %3,06 artıyor ama... Sanayide kullanılan doğalgaz tüketimi azalıyor; hatta tüketilen elektrik de azalıyor.

Bu nasıl bir büyüme ve ithalat ki, tüketimi azalırken büyüme yaşanıyor ve tüketim azalırken fatura artıyor?

Gerçekten ilginç bir durum. Umarım bir izahı vardır...

21 Aralık 2022, Çarşamba

BAŞYAZIMEHMET BARLAS

Taht kavgalarını babalar mı kazanır oğullar mı?

İyi Parti Lideri **Meral Akşener** iyiden iyiye CHP'nin içişlerine karışmaya başlayınca **Kılıçdaroğlu**'ndan bir hamle daha geldi. **Akşener** ile birlikte sahneledikleri "**Saraçhane tiyatrosu**" ile mağduriyet edebiyatına soyunan İBB Başkanı, dün CHP grup toplantısındaydı.

Tahmin edeceğiniz gibi **İmamoğlu** konuşturulmadı. Toplantıda konuşan **Kılıçdaroğlu**, **İmamoğlu**'nun gözlerine bakarak, "**Ekrem İmamoğlu ile baba-oğul gibiyiz. Kendisi CHP'nin evladı olduğu kadar benim de evladımdır. Ona sahip çıkmak benim de boynumun borcudur**" dedi.

İmamoğlu da "**Gurur duydum**" demiş.

Gurur duymakta haklı. **Meral Akşener** ile ana-oğul ilişkisi yaşarken bir de ortaya baba figürü çıktı...

Siyaset gerçekten çok zor bir iş. Birbirinden zerre kadar hazzetmeyen iki siyasi aktör, birbirlerinin gözünün içine bakarak rol yapıyor. O grup toplantısındakiler ise bu sahteliği bildiği halde ses çıkarmıyor. Herkes adeta Oscar'a aday olacak şekilde rolünü çok iyi oynuyor.

Ama **İmamoğlu**'na bir şeyi hatırlatmak istiyorum. Tarihte baba-oğul arasındaki taht kavgalarında hep evlatların kellesi gitmiştir. Bunun birçok örneğini sayabilirim. **İmamoğlu**'nun, **Kılıçdaroğlu** ile yaptığı her görüşmede bunu aklından çıkarmamasında fayda var.

DEVLET KURUMLARI DEĞİŞTİ SIRA ÖZEL SEKTÖRDE

Pandemi senaryosunun ardından gelen Rusya-Batı savaşı, bütün dünyadaki ekonomik dengeleri altüst etti. Türkiye alışılmış kuralların dışında yeni çözümler arıyor.

Örneğin, hemen hemen bütün ülkeler enflasyona karşı yüksek faizle mücadele ederken Türkiye bunun tam tersini yapıyor. Ekonomik verilere bakacak olursak, **Türkiye büyüme ve ihracat rekoru kırarken döviz rezervleri de son sekiz yılın rekor seviyesine ulaştı.**

Ancak fiyatlar, cepleri yakmaya devam ediyor. Yüksek enflasyonun altında vatandaş ezdirmeme çabası içinde olan iktidar, doğal olarak asgari ücrete ve maaşlara elinden geldiğince zam yapmaya çalışıyor. Böyle bir ortamda doğrusu da bu.

Ancak gözlemlerime göre çok büyük bir kitle, devletten zam ve kadro bekliyor. İnsanlar devlette çalışmayı, özel sektörden daha cazip buluyorlar. Devlet tabii ki memuruna iyi bakacak ve kollayacaktır ancak özel sektör cazibesini yitirmemelidir. Eğer çalışan için özel sektör önemini yitirirse buradan alınan vergilerle yaşayan devlet için de çok ciddi sorun olabilir.

Cumhurbaşkanı **Erdoğan** ve AK Parti, 20 yıllık iktidarı boyunca güçsüz ve çelimsiz devlet anlayışını unutturdu. Artık güçlü bir ordumuz ve dünyanın her yerine nüfuz edebilen bir devletimiz var. Sıra yerli ve milli sermayenin, yani özel sektörün gelişeceği düzenlemelerde. Yani vergi ve teşvik sistemlerinin basitleştiği, yeni girişimci ve yatırımcının yolunun daha kolay olduğu bir Türkiye hayal ediyorum. Özel sektör de bu konuda taşın altına elini koymalı. Türkiye eski Türkiye değil. Bunu muhalifler de kabul ediyor artık. Ancak bu değişimden özel sektör de nasibini almalı.